

Στέφανος Δάνδολος: «Ό,τι ζούμε τώρα ανήκει στο τώρα. Ας δίνουμε υπόσταση στη στιγμή»

27.02.2020

Πόση δύναμη έχει ο παράνομος έρωτας; Με αφορμή το νέο του βιβλίο «Φλόγα και Άνεμος» ο συγγραφέας Στέφανος Δάνδολος μιλάει για τη θυελλώδη σχέση του Γεωργίου Παπανδρέου και της Κυβέλης και τη δική του νοηματόδοση γύρω από τα σημαντικά ζητήματα της ζωής.

Γ

εώργιος Παπανδρέου και Κυβέλη. Ένας έρωτας στη σκιά της πολιτικής μήπως η πολιτική υποχρέωσε έναν φλογερό έρωτα να μείνει αποσιωπημένος; Ο συγγραφέας Στέφανος Δάνδολος βούτηξε σ' αυτή την ιστορία που όσο γνωστή είναι άλλο τόσο άγνωστη παραμένει ακόμη στις μέρες μας.

Κάπως έτσι προέκυψε το νέο του μυθιστόρημα «Φλόγα και Άνεμος» (εκδ. Ψυχογιός). Είχε προηγηθεί το μυθιστόρημά του «Ιστορία χωρίς όνομα» (εκδ. Ψυχογιός), το οποίο είχε λάβει το Βραβείο Κοινού Public 2018. Σε εκείνο το βιβλίο είχε δειξει την ικανότητά του να φέρνει στο φως το παρελθόν με τους όρους του σήμερα, αλλά και τη ζέση να μάθουμε άγνωστες πτυχές γνωστών μας προσώπων.

Σε εκείνο το βιβλίο πρωταγωνίστρια ήταν η Πηνελόπη Δέλτα και το κρυφό της πάθος για τον Ίωνα Δραγούμη. Βιβλίο που ήδη έχει μεταφερθεί με επιτυχία στο θέατρο (σ.σ.: [παίζεται στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης](#)

(<https://mcf.gr/language/el/%ce%b5%ce%ba%ce%b4%ce%b7%ce%bb%cf%8e%cf%83%ce%b5%ce%b9%cf%82/%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%81%ce%b9%ce%b1-%cf%87%cf%89%cf%81%ce%b9%cf%83-%ce%bf%ce%bd%ce%bf%ce%bc%ce%b1-2/?lang=el>). Τώρα ανασύρει από τη λήθη ένα ακόμη ζευγάρι εραστών του παρελθόντος και της ελληνικής Ιστορίας. Μίλησε στο Andro γι' αυτούς τους παθιασμένους έρωτες, αλλά και για το νόημα που δίνει στη δική του ζωή.

– Στο τελευταίο σας βιβλίο «Φλόγα και άνεμος» (εκδ. Ψυχογιός) γράφετε για τη θερμή σχέση του Γεωργίου Παπανδρέου με την Κυβέλη. Θα μπορούσε να υπάρξει ένας τέτοιος έρωτας σήμερα;

Τέτοιοι μεγάλοι έρωτες της παλιάς εποχής γαλουχήθηκαν μέσα σε ασύλληπτες κοινωνικές αντιξοότητες και ίσως οι άνθρωποι τότε έβρισκαν μέσα στην αγάπη μια θαλπωρή, ένα καταφύγιο, από όσα είχαν να αντιμετωπίσουν. Σήμερα τέτοιες αντιξοότητες δεν υφίστανται, όλα είναι πιο εύκολα. Εντούτοις νομίζω πως η καρδιά παραμένει καρδιά, και σε έναν βαθμό ναι, θέλω να πιστεύω ότι υπάρχουν τέτοιοι έρωτες ακόμα.

– Έχουμε θεοποιήσει τον παράνομο έρωτα προσδίδοντάς μια μαγική αχλή περιπέτειας. Τι πιστεύετε εσείς;

Δεν ξέρω αν τον έχουμε θεοποιήσει. Εκείνο που νομίζω είναι ότι το ατελέσφορο δημιουργεί ένα είδος εμμονής. Κάτι που ανθίζει στο σκοτάδι, ή δεν μπορεί να ολοκληρωθεί, αργά ή γρήγορα σε στοιχειώνει. Και σε ακολουθεί πάντα.

«Δεν μετανιώνω για το παρελθόν, γιατί είμαι απόλυτα συμφιλιωμένος με κάθε επί[↑] γή που έχω κάνει. ακόμα και με τις λανθασμένες».

– Οι «μεγάλοι» άντρες κρύβουν μεγάλα πάθη;

'Όλοι οι άνθρωποι κρύβουν πάθη. Και οι «μεγάλοι» και οι «μικροί». Αυτό που με ενδιέφερε στο «Φλόγα και Ανεμος» είναι να δείξω πώς αυτά τα πάθη συνδιαλέγονται με την Ιστορία. Γιατί η Ιστορία δεν είναι μόνο γεγονότα. Έχει ψυχή που γελάει, αλλά και πονάει.

– Ζούμε σε αντι-ερωτική εποχή;

Σίγουρα δεν είναι τόσο ερωτική όσο ήταν σε καιρούς που δεν υπήρχε όλη αυτή η αποξένωση. Έχουμε πλέον μια αφθονία σε μέσα μοναξιάς, και το αποτέλεσμα είναι να φανταζόμαστε περισσότερο από το να ζούμε περισσότερο.

15692511942142)

Γεώργιος Παπανδρέου και Κιβέλη: μια θυελλώδης ιστορία αγάπης (Από το προσωπικό αρχείο της Βαλεντίνης Ποταμιάνων).

– Πόσο συχνά νοσταλγείτε ή μετανιώνετε για το παρελθόν;

Δεν μετανιώνω για το παρελθόν, γιατί είμαι απόλυτα συμφιλιωμένος με κάθε επιλογή που έχω κάνει, ακόμα και με τις λανθασμένες. Η νοσταλγία ωστόσο είναι κομμάτι του εαυτού μου, και επίσης σύμπτωμα των ανθρώπων που μεγαλώνουν. Έζησα όμορφα παιδικά χρόνια και νομίζω πως μέσα μου έχω παραμείνει παιδί. Οπότε ναι, συχνά σκέφτομαι τη ζωή μου τότε, και επίσης μου αρέσω να ξαναβλέπω παλιές ταινίες που με έχουν σημαδέψει ή να ακούω τις αγαπημένες μου ροκ μπάντες από εκείνη την εποχή. Επιπλέον μπορεί να αναπολήσω κάποιο ταξίδι που έκανα με τη γυναίκα μου πριν από χρόνια, μια παραμονή πρωτοχρονιάς στο Άμστερνταμ, ή βόλτες στους δρόμους του Εδιμβούργου, ή ένα ηλιοβασίλεμα στη Βιέννη. Το σπουδαίο με τις όμορφες στιγμές είναι ότι γίνονται διαχρονικές αναμνήσεις.

– Ανησυχείτε για το αύριο ή κάνετε όνειρα ότι όλα κάποτε στο μέλλον θα είναι καλύτερα;

Ανέκαθεν ήμουν αισιόδοξος άνθρωπος, και παραμένω. Αυτό δεν αποκλείει τις ανησυχίες. Η διατήρηση της καλής υγείας είναι η βασικότερη, όπως ασφαλώς και ό,τι έχει να κάνει με τον γιο μου. Από τη στιγμή που γίνεσαι πατέρας μαθαίνεις να ζεις με τις ανησυχίες.

«Η οικογένειά μου είναι το πιο σημαντικό πράγμα που έχω, και κάνω τη δουλειά που αγαπώ. Δεν μπορώ να ζητήσω κάτι περισσότερο».

– Πώς καταφέρνετε να ζείτε στο παρόν χωρίς να τρέχει αλλού ο λογισμός σας;

Ο μικρόκοσμός μου είναι γεμάτος και αρμονικός. Μόνο εκεί, στην αληθινή ζωή με τους ανθρώπους που αγαπώ, αισθάνομαι ολοκληρωμένος.

– Έχετε νιώσει αληθινά ευτυχής;

Είμαι αληθινά ευτυχής. Η οικογένειά μου είναι το πιο σημαντικό πράγμα που έχω, και κάνω τη δουλειά που αγαπώ. Δεν μπορώ να ζητήσω κάτι περισσότερο.

– Έχετε νιώσει βαθιά δυστυχής;

Υπάρχουν στιγμές στη ζωή που όλοι νιώθουμε βαθιά δυστυχείς. Έχω βιώσει απώλειες, έχω φτάσει σε αδιέξοδα. Όμως πάντα ενεργοποιώ μηχανισμούς αυτοάμυνας. Προσπαθώ να πιάνομαι από τη θετική πλευρά των πραγμάτων και αυτό μέχρι σήμερα μου έχει βγει.

– Θυμάστε τι σας παρακινούσε όταν ήσασταν παιδάκι;

Η συμβουλή του πατέρα μου: το να δίνω σε ό,τι κάνω το καλύτερο που μπορώ.

– Θυμάστε τις υποσχέσεις που δώσατε στον εαυτό σας στην εφηβεία;

Να χαίρομαι τη ζωή μου. Να μην πάψω να ακούω τους New Order. Να διαβάζω πάντα Ιούλιο Βερν. Να αγαπάω την πισίνα και την κήπη μπάλα του πόλο.

– Καταφέρνετε με τα απλά πράγματα της ζωής και ποια είναι αυτά για εσάς;

Ναι, τα καταφέρνω μια χαρά. Μου αρκεί ο χρόνος με τον Πάνο και την Κάλλι, όλα όσα συγκροτούν τον μικρόκοσμό μας, το ότι ανακαλύπτουμε ξανά τον κόσμο μέσα από τα μάτια του γιου μας, το ότι έχω τον πατέρα μου υγιή και γερό, τα ανίψια μου και ο αδελφός μου, τα βιβλία στο κομοδίνο μου, οι δίσκοι μου, οι ταινίες και οι σειρές με τις οποίες περνάμε τα βράδια μας. Μπορεί να ακούγονται απλά όλα αυτά, αλλά δεν αναζητώ άλλη ζωή. Αυτή είναι η πεμπτούσια μου.

– Έχετε πάθη; Αφήνεστε στα πάθη σας ή αντιστέκεστε;

Θα έλεγα ότι η ύπαρξή μου δεν έχει το παραμικρό μυθιστορηματικό ενδιαφέρον. Είμαι ένας μονότονος άνθρωπος που λατρεύει τις συνήθειές του.

– Τελικά ο έρωτας είναι δύναμη δημιουργίας ή μια φενάκη;

Σίγουρα δύναμη δημιουργίας. Σε επανακαθορίζει από την αρχή και σε ανυψώνει.

To καινούργιο βιβλίο του Στέφανου Δάνδολου «Φλόγα και Άνεμος» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός.

– Ο κόλος που έχετε αφιερώσει στη δουλειά σας, άξιζε τελικά;

Ναι, άξιζε. Του χρόνου συμπληρώνω μια εικοσιπενταετία από το πρώτο μου βιβλίο και παρά το γεγονός ότι γενικά στη ζωή ενός συγγραφέα οι απογοητεύσεις είναι

περισσότερες από τις χαρές και τις συγκινήσεις, πιστεύω ότι τίποτα δεν πάει χαμένο.

– Έχετε βρει έναν μηχανισμό για να θυμάστε ότι όλα είναι περαστικά, και τα καλά και τα κακά;
Δεν χρειάζεται μηχανισμός. Είναι πεποιθηση. Ό,τι ζούμε τώρα ανήκει στο τώρα. Γι' αυτό πρέπει δίνουμε υπόσταση στη στιγμή.

– Νιώθετε εξαρτημένος από τα αντικείμενα που σας περιβάλλουν; Αν έπρεπε ξαφνικά να τα αφήσετε όλα πίσω σας τι θα επιχειρούσατε να περισώσετε;

Μόνο κάποια βιβλία και μερικούς δίσκους.

– Λέμε συχνά ότι δεν αξίζει να στεναχωριόμαστε αρκεί να έχουμε την υγεία μας. Τι κάνετε για να έχετε υγεία, ευεξία και μακροζωία; Τι κάνετε για τον εαυτό σας;

Φέτος έχω αρχίσει να κολυμπάω. Προσπαθώ να πηγαίνω στο Δημοτικό Κολυμβητήριο Γλυφάδας, σε ώρες κοινού, δύο με τρεις φορές την εβδομάδα. Κοιμάμαι νωρίς. Πού και πού παίρνω καμιά βιταμίνη. Θα ήθελα να έπαιζα και λίγο ποδόσφαιρο, αλλά δεν βρίσκω διαθέσιμη παρέα.

– Και τι κάνετε για το κοινωνικό σύνολο; Τι προσφέρετε στους άλλους;

Τουλάχιστον δεν είμαι εμπόδιο. Δεν ενοχλώ κανέναν, δεν αποδοκιμάζω κανέναν. Αφήνω τον κόσμο να εκφράζεται και να πορεύεται με την διακριτική ανοχή μου.

↑
Αποδοχή

Tweet

– Πιστεύετε ότι είστε ένας καλός άνθρωπος; Ποιες είναι οι μεγάλες σας αδυναμίες;

Ναι, πιστεύω ότι είμαι καλός άνθρωπος. Ισως λίγο αδιάφορος ως προς τα ανοιχτά μέτωπα της δημόσιας ζωής, και λίγο απρόθυμος στο να προβάλλω τις προσωπικές μου απόψεις. Προτιμώ να ζω στο δικό μου σύμπαν καθημερινότητας (μπορεί αυτό για κάποιους να είναι μια μεγάλη αδυναμία).

– Τι φοβάστε περισσότερο;

Τετριμμένα πράγματα. Το θάνατο. Μια αρρώστια. Οτιδήποτε μπορεί να κλονίσει τη συνθήκη του παρόντος.

– Καθώς μεγαλώνετε συμφιλιώνεστε με τη φθορά ή νιώθετε πικρία για τον χαμένο χρόνο;

Δεν μπορείς ποτέ να συμφιλιωθείς με τη φθορά. Μέσα σου παραμένεις ο άνθρωπος που πάντα ήσουν, με τη διαφορά ότι ο χρόνος έρχεται να σου υπενθυμίσει ότι το έξω σου δεν συμβαδίζει με το μέσα σου. Φέτος γίνομαι πενήντα ετών. Μου φαίνεται παράξενο ακόμα και όταν το λέω. Πενήντα. Ακούγεται ξένο στ' αφτιά μου. Παρ' όλα αυτά, δε νιώθω πικρία για τίποτα. Έχω ήδη γράψει για τρεις ζωές, και είμαι ευχαριστημένος με ό,τι έγραψα. Επένδυσα στο χρόνο και τον αξιοποίησα. Θα έχουμε πάλι η συνέχης ακόμα και αν τα επόμενα είκοσι χρόνια δεν έγραφα τίποτε άλλο.

– 'Οταν φύγετε από τη ζωή πιστεύετε ότι θα έχετε αφήσει ένα χνάρι; Ή θεωρείτε μάταιο το πέρασμα του καθενός μας;

Το μόνο χνάρι που με ενδιαφέρει να αφήσω είναι στη ψυχή του γιου μου. Να με κουβαλάει μέσα του σαν πηγή τρυφερότητας και ανθρωπιάς μέχρι τα γεράματά του. Δε με νοιάζει τίποτε άλλο. Πιστεύω ότι οι άνθρωποι συνεχίζουν να υπάρχουν και μετά το θάνατό τους όταν έχουν σημαδέψει τις ψυχές εκείνων που λάτρεψαν. Και υπό αυτό το πρίσμα, κανένα πέρασμα δεν είναι μάταιο. Η μοναδική μας πατρίδα, όπως γράφω και στο καινούργιο βιβλίο, είναι οι άνθρωποι που αγαπήσαμε με πάθος.

«Το μόνο χνάρι που με ενδιαφέρει να αφήσω είναι στη ψυχή του γιου μου» (Σταύρος Χαμπάκης).